

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

**Методичні рекомендації
до написання курсових робіт
на першому (бакалаврському) рівні
зі спеціальності 016 Спеціальна освіта**

Ужгород, 2024

Методичні рекомендації до написання курсових робіт на першому (бакалаврському) рівні зі спеціальності 016 Спеціальна освіта / [уклад. Гаяш О.В., Кляп М.І]. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. – 19 с.

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти*

протокол № 8 від «15» лютого 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 6 від «16» лютого 2024 р.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота – це самостійна навчально-наукова робота дослідницького характеру на основі раніше здобутих знань, спрямована на вивчення певної проблеми із фахової навчальної дисципліни та виконується здобувачем після вивчення низки навчальних дисциплін..

Процес виконання курсового дослідження є важливим етапом підготовки фахівця у певній галузі та сприяє підготовці здобувача до виконання ним самостійної роботи за спеціальністю.

Курсова робота виконується згідно з навчальним планом. Тематика курсової роботи повинна відповідати завданням профілюючих дисципліни, з яких вона виконується (корекційна психопедагогіка, спеціальна психологія, спеціальні методики навчання дітей з інтелектуальними порушеннями). Тема курсової роботи затверджується рішенням кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти за поданням відповідної інформації керівником курсових робіт у кожному навчальному році.

Тематика курсових робіт відповідає завданням навчальної дисципліни. Її метою є закріплення, поглиблення та узагальнення знань з навчального предмету, їх застосування до розв'язання конкретної фахової проблеми; формування у здобувачів первинних навичок проведення дослідницької роботи, навичок наукового пошуку та самостійних творчих досліджень під час виконання курсової роботи; визначення наукових здібностей здобувача та залучення його до науково-дослідницької діяльності; формування вміння публічного захисту своєї курсової роботи перед комісією.

Курсова робота повинна носити проблемний характер, сутність якого полягає у аналізі теоретичних джерел, визначенні теми дослідження з профільної дисципліни (корекційної психопедагогіки, спеціальної психології, спеціальних методик навчання дітей з інтелектуальними порушеннями), синтезі та узагальненні накопиченого в процесі вивчення теоретичного матеріалу, діагностуванні рівня сформованості знань, умінь і навичок у дітей з особливими освітніми потребами з предмету дослідження, розробленні рекомендацій щодо підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу з відповідної навчальної дисципліни.

Здобувач має право самостійно обирати тему курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки.

У курсовій роботі здобувачу потрібно стисло, послідовно, обґрунтовано висвітлити зміст та отримані результати свого дослідження. Відомості із запозичених джерел обов'язково повинні мати посилання. За достовірність інформації, фактичного матеріалу та результатів дослідження відповідальність несе здобувач - автор курсової роботи.

Матеріали курсової роботи можуть бути використанні для подальшої дослідницько-творчої роботи здобувача.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується здобувачем під керівництвом наукового керівника, який призначається рішенням кафедри. Науковий керівник у межах виділених навчальних годин повинен:

а) допомогти здобувачу скласти план курсової роботи; б) рекомендувати здобувачу наукову літературу та інформаційні джерела з обраної теми курсової роботи; в) консультувати здобувача протягом усього періоду написання ним курсової роботи; г) допомагати у визначенні найбільш ефективних рішень, стимулювати творчість і самостійність здобувача при виконанні ним курсової роботи; д) визначати ступінь готовності курсової роботи до публічного захисту; е) бути присутнім на захисті курсової роботи, колегіально виставляти оцінку курсовому дослідженню здобувача.

У разі потреби дозволяється змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою здобувача та після погодження з науковим керівником, але не пізніше, ніж за місяць до закінчення терміну виконання курсової роботи.

Курсова робота повинна відповідати певним вимогам за стилем викладу матеріалу. Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і в той же час найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються.

Перед захистом курсової роботи здобувач повинен підготувати текст виступу та необхідні для цього демонстраційні матеріали. При цьому потрібно враховувати, що виступ за тривалістю не повинен перевершувати 5-7 хвилин.

Захист курсової роботи проводиться аудиторно в присутності керівника курсової роботи (також може бути присутній викладач, який викладає профільну дисципліну (корекційну психопедагогіку, спеціальну психологію, спеціальні методики навчання дітей з інтелектуальними порушеннями). Здобувачу задають питання, як правило, за темою курсової роботи, не виключаючи питань, що відносяться до теоретичної підготовки. Відповідаючи на питання, здобувач може використовувати текст свого виступу, ілюстративний матеріал, курсову роботу, робочі записи. Результати захисту курсових робіт оцінюються за національною чотирьохбальною шкалою оцінювання та 100-бальною шкалою ECTS.

Після проведення захисту курсової роботи, керівник курсової роботи у присутності здобувача виносить обґрунтоване рішення про оцінку роботи. Оцінка заноситься до залікової відомості та до залікової книжки здобувача.

За умови відсутності здобувача на захисті курсової роботи з поважної причини, завідувач кафедри може перенести дату захисту курсової роботи.

Здобувач, який не з'явився на захист курсової роботи без поважної причини, або отримав незадовільну оцінку при її захисті, ліквідує академічну заборгованість у встановленому порядку.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Вимоги до курсової роботи: робота має бути самостійним дослідженням здобувача з визначенням актуальності; чітким формулюванням понятійно-категоріального апарату; теоретичним аналізом проблеми; описом результатів власного експериментального дослідження. Повинна бути правильно оформлена (детальні вимоги описані нижче).

Тема курсової роботи: «Робота педагога-дефектолога спеціального закладу дошкільної освіти з родинами вихованців».

Мета дослідження – вивчити та описати форми співпраці вчителя-дефектолога закладу дошкільної освіти з батьками дітей з порушеннями інтелекту.

Тема курсової роботи: «Індивідуальний підхід як провідний принцип спеціальної дидактики».

Мета дослідження – розкрити особливості індивідуального підходу в процесі навчання дітей з інтелектуальними порушеннями у теорії і практиці спеціальної освіти.

Курсова робота може мати теоретичний, дослідницький або методичний характер.

У випадку, коли курсова робота має **теоретичний характер**, вона пишеться на основі глибокого аналізу та узагальнення ряду літературних джерел: монографій, брошур, статей, методичних посібників тощо. Здобувач повинен опрацювати з літератури основний матеріал, який стосується проблеми дослідження; викласти його у роботі логічно, обґрунтовано, послідовно; висловити свою точку зору; зробити наукові або методичні висновки. Теоретичний характер робіт допускається тоді, коли: а) досліджувана проблема представлена частково у окремих літературних виданнях і потребує цілісного аналізу; б) література з проблеми застаріла, тому постає необхідність сучасного переосмислення проблеми.

У випадках, коли робота **дослідницького або методичного характеру**, здобувач після аналізу літературних джерел проводить дослідницько-методичну діяльність: спостереження, експеримент, узагальнення досвіду роботи. Теоретична частина в такій роботі складає 30-40%.

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), окремо вступу, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Основні вимоги до формулювання найменувань окремих складових змісту курсової роботи: стислість, чіткість, точність, лаконічність, логічний зв'язок із суттю дослідження.

Якщо тема:
«Активізація мовленнєвої діяльності дітей раннього віку в освітньому просторі закладу дошкільної освіти»
Один із варіантів:

Зразок

ЗМІСТ

ВСТУП	3
I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	5
1.1. Особливості мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.....	5
1.2. Проблема формування мовленнєвої діяльності дітей раннього віку в спеціальній літературі.....	8
1.3. Опис методики та аналіз результатів констатувального експерименту.....	13
Висновки до першого розділу.....	17
II. ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ РОБОТИ З АКТИВІЗАЦІЇ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ ...	18
2.1. Педагогічні умови активізації мовленнєвої діяльності дітей третього року життя.....	18
2.2. Корекційно-розвивальна робота в закладі дошкільної освіти з активізації мовленнєвої діяльності дітей раннього віку.....	22
Висновки до другого розділу.....	30
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ	34

Зміст роботи над темою здобувач повинен узгодити зі своїм науковим керівником.

Виконання курсової роботи складається з декількох етапів.

Перший етап включає обґрунтування теми, вибір її об'єкта і предмета, визначення мети, гіпотези і завдань дослідження.

Здобувач має чітко обґрунтувати актуальність обраної теми. Передусім слід ґрунтуватися на державних документах, фактах з практики, які обумовлюють важливість теми; потім показати, ким і які аспекти проблеми вже є дослідженими. Далі здобувач має визначити питання, які є ще недостатньо вивченими, й цим самим підтвердить актуальність проблематики наукової роботи. Для того, щоб чітко вибудувати дослідження, необхідно точно сформулювати понятійно-категоріальний апарат, який починається з мети.

Мета дослідження – це прогнозування результату, який має одержати дослідник. Це може бути розробка певних методів навчання; обґрунтування умов реалізації певної діяльності; відбір оптимального змісту навчання чи виховання. Мета дослідження конкретизується завданнями.

Завдання дослідження – поділ мети на конкретні вузькі цілі.

Завданнями дослідження можуть бути виділені:

- вирішення певних теоретичних питань корекційної педагогіки;
- експериментальне вивчення практики розв'язання проблеми, виявлення її типового стану, недоліків, їх причин, педагогічного досвіду тощо;
- обґрунтування системи заходів, необхідних для вирішення поставленого завдання;
- розробка та експериментальна перевірка пропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності;
- вироблення методичних рекомендацій для тих, хто використовуватиме результати дослідження на практиці.

Зразок формулювання теми, мети і завдань дослідження.

Зразок 1

Якщо тема:

«Формування готовності дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до школи та психолого-педагогічні умови її забезпечення»

Один із варіантів:

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити зміст, методи і прийоми підготовки дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до школи.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження:**

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми формування готовності дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до школи.
2. З'ясувати психолого-педагогічні умови підготовки дитини до школи: зміст, методи, прийоми.
3. Розробити критерії й показники визначення рівнів готовності дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку до навчання у школі.
4. Вивчити стан готовності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку до навчання у школі.
5. Розробити методичні рекомендації щодо підвищення якості підготовки дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку до навчання у школі

Зразок 2

Якщо тема:

«Використання особистісно орієнтованих технологій у навчанні молодших школярів з порушеннями інтелекту»

Один із варіантів:

Мета дослідження – дослідити можливості впровадження особистісно орієнтованих технологій та їх корекційну спрямованість у навчанні й вихованні молодших школярів з порушеннями інтелекту.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми сучасних педагогічних технологій у загальній та корекційній педагогіці.
2. Дослідити корекційну спрямованість окремих особистісно орієнтованих технологій.
3. Вивчити досвід роботи закладів спеціальної освіти з впровадження особистісно орієнтованих технологій.
4. Розробити методичні рекомендації щодо реалізації корекційної спрямованості особистісно орієнтованих технологій у навчанні та вихованні дітей з порушеннями інтелекту.

На основі мети і завдань дослідження визначається **об'єкт і предмет** наукової роботи.

Об'єктами педагогічних досліджень можуть бути діяльність педагогів, учнів, педагогічні стосунки між суб'єктом і об'єктом навчально-виховної роботи, особистістю та колективом, між вихованням і самовихованням, пізнавальна діяльність або емоційно-вольова сфера учнів, навчально-виховний процес, корекційна робота тощо.

Предмет дослідження вужче поняття, ніж об'єкт дослідження. Об'єктами, наприклад, можуть бути методи навчання, а предметом – тільки одна група цих методів.

Зразок формулювання об'єкту і предмету дослідження.

Зразок 1

Тема: Використання особистісно орієнтованих технологій у навчанні молодших школярів з порушеннями інтелекту

Один з варіантів:

Об'єкт дослідження – технології особистісно орієнтованого навчання дітей з порушеннями інтелекту.

Предмет дослідження – шляхи впровадження особистісно орієнтованих технологій у навчально-виховний процес спеціальної школи.

Зразок 2

Тема: Формування готовності дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до школи та психолого-педагогічні умови її забезпечення

Один із варіантів:

Об'єкт дослідження – процес підготовки дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до шкільного навчання.

Предмет дослідження – зміст та методика підготовки дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до школи.

Другий етап передбачає, визначення змісту роботи, її чіткої структури.

Структура курсових робіт

Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, може містити додатки. Структура та логіка викладу матеріалу проблеми повинні відповідати завданням дослідження.

У вступі обґрунтовується актуальність теми; ступінь її розробленості у загальній та спеціальній педагогіці/психології; зазначаються вчені, що вивчали проблему; виділяються недосліджені аспекти проблеми; чітко формулюється мета, завдання дослідження, його об'єкт, предмет і методи; елементи наукової новизни, практичне значення; місце проведення дослідження; кількість охоплених дослідженням дітей з вказівкою категорії порушення і віку; структура роботи.

У вступі має бути:

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження, коротко викладена історія питання (ступінь вивчення теми) за хронологічним чи концептуальним принципом.

Об'єкт дослідження:...

Предмет дослідження:...

Мета дослідження: вивчити і науково обґрунтувати...

Гіпотеза дослідження (якщо вона є):...

У відповідності з метою і гіпотезою дослідження ставляться такі **завдання:**

1)...

2)...

3)...

Методи дослідження:

Наукова новизна дослідження полягає у тому...

Практичне значення дослідження.

Зазначаючи **структуру курсової роботи** слід перерахувати кількість розділів в роботі, назвати кількість сторінок та число найменувань у списку використаних джерел.

Зразок 1

Логіка дослідження зумовила **структуру** курсової роботи: вступ, ...розділи, висновки, список використаних джерел із...найменувань, ...додатків. Загальний обсяг...сторінок.

Зразок 2

Структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, 5 додатків (12 сторінок), списку використаних джерел (50 найменувань, з них 4 – іноземними мовами, 5 Інтернет-сайтів). Повний обсяг роботи становить 50 сторінок, основного тексту – 35 сторінок. Робота містить 2 таблиці і 3 рисунки на 2 сторінках основного тексту.

Третій етап містить розробку програми і методики експериментального дослідження та його проведення.

Програма являє собою план, в якому зазначені послідовність і зміст етапів експериментального дослідження. Методика містить опис методів, систему прийомів, які будуть використані для дослідження.

Методи дослідження добираються з урахуванням специфіки завдань, а не просто перераховуються всі відомі методи тієї чи іншої галузі науки

Зразок опису методів дослідження.

Тема: Використання особистісно орієнтованих технологій у навчанні молодших школярів з порушеннями інтелекту

Методи дослідження: *теоретичні:* вивчення та аналіз психолого-педагогічної літератури; *емпіричні:* аналіз шкільної документації, продуктів навчальної діяльності учнів; бесіда з учнями; спостереження; анкетування вчителів; констатувальний експеримент; узагальнення педагогічного досвіду; *статистичні:* кількісний і якісний аналіз одержаних відомостей.

Перший розділ – теоретичний. У ньому здобувач повинен глибоко проаналізувати загальну та спеціальну психолого-педагогічну літературу з обраної проблеми.

В огляді літератури здобувач окреслює основні результати наукових пошуків його попередників за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи раніше виконані роботи, здобувач повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини курсової роботи.

У *другому розділі* слід описати методику дослідження та його результати. Характеризують методологію дослідження, визначають філософські засади, теорії, концепції, закони, закономірності, принципи, педагогічні підходи, правила тощо, які забезпечують у процесі пошуку здобуття істинно нового наукового знання. Наводять методи вирішення завдань дослідження, характеризують застосовані методики, критерії та показники констатувального етапу дослідження. Дослідження може бути виконане самим здобувачем або являти собою опис досвіду роботи окремих педагогів чи спеціального закладу.

Як правило, курсова робота обмежується проведенням констатувального етапу дослідження, на основі якого здобувач робить висновки про наявний стан сформованості того чи іншого явища, яке він досліджує. Далі на підставі результатів констатувального етапу дослідження здобувач пропонує елементи системи роботи з формування досліджуваного аспекту або методичні рекомендації для педагогів з метою підвищення якості формування, розвитку досліджуваного аспекту.

За бажанням здобувача в роботі може бути представлено формувальний експеримент.

Виклад матеріалу курсової роботи підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Розділи поділяються на підрозділи, доцільним для курсової роботи є два підрозділи.

Кожний розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Четвертий етап передбачає обробку та аналіз результатів експериментального дослідження, формулювання висновків і рекомендацій за результатами роботи в цілому.

У *висновках* підводяться підсумки результатів усієї роботи відповідно до поставлених завдань; зазначається, чим підтверджується досягнення мети дослідження, визначаються перспективні напрями дослідження цієї проблеми.

У першому пункті висновків коротко оцінюють стан розробленості досліджуваної проблеми. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставлених у науковому дослідженні завдань.

У підсумку роботи викладають найважливіші науково-теоретичні результати, одержані здобувачем, які повинні містити відповіді на сформульовані на початку роботи дослідницькі завдання. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо практичного використання здобутих результатів.

У курсовій роботі на основі одержаних висновків можуть наводитись рекомендації. Рекомендації вміщують після висновків, починаючи з нової сторінки. Текст рекомендації може поділятися на пункти.

П'ятий етап – літературне оформлення курсової, підготовка до захисту.

Список використаних джерел

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсових робіт); у порядку появи посилань у тексті; у хронологічному порядку.

Шостий етап – захист наукової (курсавої) роботи.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оптимальний обсяг курсової роботи – 35–40 друкованих сторінок, список використаної літератури – близько 20 джерел.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є написання її державною мовою, за винятком списку використаної літератури, де використане джерело записується мовою видання (крім мови держави-окупанта). Цитати з цих джерел наводяться в тексті виключно українською мовою.

Текст курсової роботи набирається на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Сторінки обмежуються полями: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Відстань між заголовком і текстом – 15–20 мм. Шрифт – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі, форматування – за шириною. Сторінка повинна містити не менше 28–30 рядків по 57–60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів).

Рекомендована гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Курсова робота має бути надрукована чітко, без помилок і виправлень. Текст курсової роботи може ілюструватись рисунками, схемами, графіками, діаграмами та таблицями.

Курсова робота починається з титульної сторінки за формою, наведеною в додатку А. Це перша сторінка курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Далі номер сторінки проставляють у правому нижньому кутку аркуша. За титульною сторінкою наводяться послідовно зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки.

Усі вони починаються з нової сторінки, а кожен з підрозділів – після закінчення попереднього.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично відносно тексту.

Заголовки підрозділів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацу. В кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Нумерація розділів та підрозділів

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок підрозділу.

Зміст вміщує в собі перелік скорочень, умовних позначень, символів, одиниць і термінів (якщо вони є), вступ, заголовки розділів і підрозділів

(якщо вони є), висновки, список використаних джерел, додатки (якщо вони є) із вказівкою номера сторінки, з якої починається розділ чи підрозділ.

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів

Усі прийняті у курсовій роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення та терміни пояснюють у переліку, який вміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки.

Незалежно від цього при першій появі цих елементів у тексті курсової роботи наводять їх розшифровку.

Ілюстрації

До ілюстрацій належать рисунки, схеми, графіки, діаграми.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці варто наводити в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрації та таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації. Ілюстрацію, більшу за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу).

Порядок посилань на літературні джерела

Перелік джерел, на які є посилання в основній частині курсової роботи, наводять у кінці тексту, починаючи з нової сторінки. Його розміщують в алфавітному порядку і складають відповідно до чинних стандартів. Список використаної літератури публікується під заголовком «Список використаних джерел». Бібліографічний опис списку оформлюється з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Забороняється цитування в тексті та внесення до бібліографічних списків тих джерел, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території росії та білорусі.

Посилання на наукові літературні джерела в тексті наводяться у квадратних дужках []. Це може бути посилання на джерело в цілому або на джерело із зазначенням конкретної сторінки.

За потреби курсова робота може містити додатки, якими детально ілюструється методика або результати дослідження, подаються розгорнуті практичні розробки студента. Необхідність додатків визначає автор курсової роботи разом із науковим керівником.

Вимоги до додатків

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти курсової роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження.

- не може бути розміщений в основній частині курсової роботи через великий обсяг або способи його відтворення.

У додатки можуть бути включені:

- додаткові ілюстрації або таблиці;

- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (оригінали фотографій, формули, розрахунки, опис комп'ютерних програм, розроблених у процесі виконання роботи та ін. Кожен додаток повинен починатися з нового аркуша і мати заголовок, виконаний великими літерами. У правому верхньому кутку над заголовком великими літерами пишеться відповідно: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б тощо.

У кожному додатку зазначається, які матеріали розроблені власно автором роботи, а які з них запозичені з наукових джерел та педагогічної практики.

Підготовка до захисту та захист наукової роботи, вимоги до оцінювання

Курсова робота повинна бути здана на кафедру не пізніше, ніж за тиждень до захисту.

На захисті здобувач представляє основні положення курсової роботи, доводить підтвердження мети курсової роботи, захищає практичні матеріали дослідження; відповідає на запитання членів комісії щодо змісту роботи. Процедура захисту фіксується у протоколі.

Оцінка за курсову роботу враховує такі критерії:

- правильність визначення понятійно-категоріального апарату;

- ступінь розкриття теми;

- кількість вивчених літературних джерел;

- аналітичність, логічність викладу;

- практичне розкриття теми;

- доцільність співвідношення теоретичного і практичного матеріалу в роботі;

- культура мовлення;

- дотримання наукового стилю викладання;

- правильність оформлення.

Протокол захисту разом з курсовими роботами згідно затвердженого списку здається завідувачу кафедри і лаборанту – за описом) і зберігається в архіві кафедри протягом 3-х років.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Відмінно (А, 90-100). Курсова робота виконана на високому науковому рівні; містить елементи наукової новизни; має практичне значення. Доповідь логічна, стисла, висвітлює основні результати роботи. Під час захисту здобувач вільно володіє проблематикою дослідження, аргументовано відповідає посилаючись на сучасні теоретичні розробки та результати практичних досліджень.

Добре (В, 82-89). Тема роботи розкрита. При висвітленні змісту деяких теоретичних питань та практичних завдань спостерігається не достатня глибина дослідження, допускаються помилки не принципового характеру, фіксується наявність деяких орфографічних та пунктуаційних помилок. Робота оформлена в межах встановлених вимог. Доповідь логічна, проголошена вільно. Під час захисту роботи не вистачає достатньої аргументації та допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Добре (С, 74-81). Тема роботи розкрита, але мають місце недоліки не принципового характеру: в теоретичній частині у недостатній кількості проаналізовано наукову, методичну, довідкову літературу. Не чітко представлене теоретичне та практичне значення курсової роботи, частково висвітлена апробація дослідження. Фіксується наявність деяких орфографічних та пунктуаційних помилок. Робота оформлена в межах встановлених вимог. Доповідь логічна, проголошена вільно. Під час захисту роботи деякі питання розкрито частково. В цілому здобувач володіє проблематикою дослідження.

Задовільно (D, 64-73). Тема роботи, в основному, розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру: нечітко сформульована мета дослідження; аналіз наукової полеміки відсутній; в аналітичній частині є надлишок елементів описовості; добір інформаційних матеріалів (таблиці, схеми) не завжди обґрунтований, є певні помилки в плануванні та організації власного дослідження; узагальнення висвітлені у висновках лише частково висвітлюють зміст роботи; низька практична значущість роботи; є зауваження щодо оформлення роботи. Доповідь логічна, зачитана. Під час захисту роботи більша частина питань розкрита здобувачем, але є питання, які розкриті частково.

Задовільно (Е, 60-63). Тема дослідження, в основному, розкрита. У курсовій роботі не чітко сформульовано науково-категоріальний апарат: об'єкт, предмет, мета, завдання, теоретичне та практичне значення курсової роботи. Частково висвітлена апробація дослідження. При висвітленні теоретичних питань курсової роботи фіксується невелика кількість проаналізованих науково-методичних джерел. Спостерігаються орфографічні та пунктуаційні помилки, допускаються помилки при оформленні списку використаних джерел та додатків. Висновки до розділів та загальні висновки курсової роботи лише частково узагальнюють основні положення роботи. Доповідь частково логічна, зачитана. Під час захисту роботи здобувач

демонструє поверхневі знання з предмету дослідження. Лише частина питань розкрита здобувачем повністю. Є питання на які не було надано правильних відповідей.

Незадовільно (FX, 35-59). Неправильно сформульовано науково-категоріальний апарат дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання. Неправильно визначене теоретичне та практичне значення курсової роботи. Відсутня апробація дослідження. Не спостерігається логічності та взаємозв'язку між структурними частинами роботи. Аналіз сучасної науково-методичної літератури не проведений або це здійснено формально, без посилань на роботи провідних науковців у досліджуваній сфері. Відсутнє власне емпіричне дослідження, запропоновані шляхи розв'язання проблеми є неефективними та не обґрунтованими. Мають місце недоліки в оформленні роботи. Доповідь частково логічна, зачитана. Під час захисту роботи здобувач демонструє відсутність знань з предмету дослідження. Більша частина питань здобувачем нерозкрита.

Незадовільно (F, 0-34). Робота не написана і не представлена до захисту. Поважна причина відсутня.

Зразок оформлення титульного аркушу курсової роботи

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної
освіти

**КУРСОВА РОБОТА
З КОРЕКЦІЙНОЇ ПСИХОПЕДАГОГІКИ**

**Тема: КОРЕКЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДИДАКТИЧНИХ
ІГОР У НАВЧАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ**

Здобувача ___ курсу ___ групи
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

_____
(ПП)

Науковий керівник

к.пед.н., доцент

(науковий ступінь, посада, прізвище, ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

_____
_____
_____

Ужгород – 20__ рік

Зразок оформлення понятійно-категоріального апарату курсової роботи

Тема курсової роботи: «Стійкість уваги учнів молодших класів з інтелектуальними порушеннями»

Мета дослідження – дослідити особливості стійкості уваги учнів молодших класів з порушеннями інтелекту.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз уваги як психічного процесу у психолого-педагогічній літературі.
2. Визначити особливості розвитку уваги учнів з інтелектуальними порушеннями молодшого шкільного віку.
3. Дослідити стійкість уваги учнів з порушенням та збереженим інтелектом.
4. Провести кількісний і якісний аналіз результатів дослідження.

Об'єкт дослідження – увага учнів молодших класів з інтелектуальними порушеннями.

Предмет дослідження – особливості стійкості уваги учнів молодшого шкільного віку з порушеннями інтелекту.

Методи дослідження:

Теоретичні: вивчення та аналіз загальної та спеціальної психолого-педагогічної літератури; *емпіричні:* констатувальний експеримент з метою дослідження стійкості уваги учнів молодших класів з інтелектуальними порушеннями; спостереження, бесіда; *статистичні:* кількісний і якісний аналіз емпіричних даних та їх узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів полягає у дослідженні стійкості уваги учнів молодших класів з порушеннями інтелекту, результати якого можуть використовуватись педагогами спеціальних шкіл з метою підвищення ефективності навчально-виховної роботи. Матеріали курсової роботи також можуть використовуватись здобувачами при вивченні корекційної психопедагогіки, психодіагностики та проходженні педагогічної практики.

Зразок оформлення змісту курсової роботи

Тема курсової роботи: «Стійкість уваги учнів молодших класів з інтелектуальними порушеннями»

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ УВАГИ У ЗАГАЛЬНІЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....

1.1. Увага як психічний процес.....

1.2. Особливості уваги учнів з інтелектуальними порушеннями молодшого шкільного віку.....

Висновки до першого розділу

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТІЙКОСТІ УВАГИ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ.....

2.1. Методика дослідження стійкості уваги.....

2.2. Результати дослідження .....

Висновки до другого розділу

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....